EESTI PÄEVALEHT

ESTNISKA DAGBLADET
12. aastakäik
Toimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja (ansv. utg.) Hans Schöier
Peatoimetus ja talitus:
EESTI MAJAS, Stockholmis,
sissekäik, Kocksgränd 3
Aadress: Box 16320
103 26 Stockholm 18
Telefon: 21 84 46
Toimetus Eskilstunas:
Toimetaja Jüri Aus
Aadr.: Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna. Tel.: 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 28050
Tellimishinnad:
Aasta .... kr. 147:--
Termin (4 kuud) .... kr. 53:--
Kuu .... kr. 15:--
Kuulutusehind 75 ööri mm.
Ärikuulutused 1 kroon mm.
Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB
Eskilstuna 1970

Eskilstuna-Kuriren
Kolmapäeval, 6. mail 1970
Upplaga C
Nr. 103 (3387)

Baltikumi kajad mairongkäigus

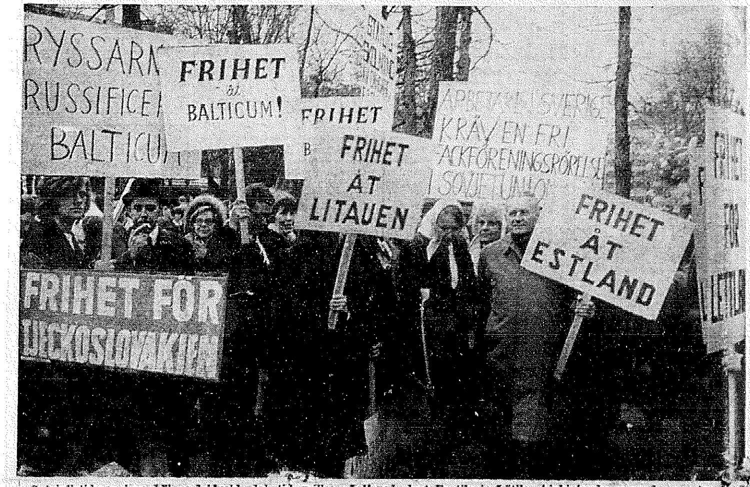
RYSSARM
RUSSIFICER
BALTICUM
FRIHET åt BALTICUM!
FRIHET
FRIHET ÅT LITAUEN
ARBETARE I SVERIGE KRÄV EN FRI FACKFÖRENINGSRÖRELSE I SOVJETUNIONEN
FRIHET ÅT ESTLAND
FRIHET FÖR TJECKOSLOVAKIEN

Sotsialistide mairongkäigus leidusid plakatid, milles nõuti vabadust Eestile ja Lätile. Ajakirjanduses need, nagu tavaliselt, jäid mainimata . . . *(EPL-foto Lepper)*

Tänavuses Stockholmi 1. mai rongkäigus kajastusid ka Balti vabadusprobleemid. Rongkäigus esines nimelt ka eestlaste-lätlaste grupp plakatitega, milles nõuti vabadust Eestile ja Lätile, Nõukogude imperialismi peatamist, protesteeriti Baltikumi venestamise vastu jne. Leidus ka plakat, milles nõuti vabu ametiühinguid N. Liidus, ühel läti plakatil nõuti läti hiljuti asumisele saadetud sotsiaaldemokraatliku seimi liikme dr. Mendersi vabastamist jne. Ka leidus plakateid nõudmisega: "Vabadust Tshehhoslovakkiale!". Loosungite all olid näha eesti ja läti sotsiaaldemokraate, kellega liitus teel ka rootslasi. Kurioosumiks oli kreeka põgenikegrupi keskel sammub lätlane, kes kandis Läti okupatsioonilippu ja sellisena Lätile vabadust nõudvasse gruppi ei sobinud . . .

Peaminister Olof Palme pidas oma maikõne Norra Bantorgetil Brantingi-monumendi juures, puudutades m.h. ka USA sissemarssi Kambodzhasse, leides, et võit seal tegelikult kujuneb "poliitiliseks ja moraalseks kaotuseks" ja rõhutas, et nii väikestel kui suurtel riikidel on kardetav jälgida kindralite nõuandeid . . .

Demonstratsioonist, mis sel aastal läks Humlegårdenist Norra Bantorgetile, võttis osa üle 10.000 inimese. Kommunistide eridemonstratsioonis "Punane Front" oli umbes 5000 osavõtjat.

Kossõgin ähvardas USA-d erakorralisel pressimiitingul

MOSKVA — Esimest korda kuue aasta jooksul, s.t. pärast Hrushtshovi kukutamist, pidas üks Kremli-troika liikmetest pressikonverentsi. Tegemist oli valitsusjuhi Kossõginiga, kes muidugi taunis USA sissemarssi Kambodzhasse. Ta kriipsutas ähvardavalt alla, et "mis puutub N. Liidu välispoliitikasse üldiselt, siis teeb N. Liit juhtunust vastavad ja sobivad järeldused". Kossõgini kohaselt olevat nüüd hädaohus USA-Vene suhted, desarmeerimisläbirääkimised, rahusobitused Pariisis jne. President Nixon on reetnud kogu USA rahva, sõnas Kossõgin ja ta kutsus üles "kõiki progressiivseid jõudusid üle kogu maailma" peatama USA sekkumist Kambodzha siseasjadesse. Üldsõnaliselt toonitas Kossõgin, et ameeriklaste sissemarss Kambodzhasse võib halvendada kogu maailmapoliitilist kliimat.

UUDISEID... LÜHIDALT

STOCKHOLM — Vene saatkond Stockholmis korraldas pressile ja mitmesugustele kutsutud külalistele vodka-peo ja ettekandeõhtu. Seda selleks, et tähistada Hitleri-Saksamaa kokkuvarisemise 25-ndat aastapäeva. Vastava "ajaloolise" ettekande pidas vene sõjaväetashee, kindralmajor Aleksei Tshitshov, kes täitis, et Saksamaa oli juba enne lääneliitlaste invasiooni Normandiasse niivõrd nõrk, et N. Liit oleks suutnud täiesti üksi kogu sõda võita. Ta toonitas, et sakslaste peamised kaotused olid just idarindel, kus nad kaotasid umbes 10 miljonit meest surnutena, haavatutena ja vangidena. Saksamaa üldisel kaotused olid 13,6 miljonit meest, väitis venelane. Peale selle kaotas Saksamaa idarindel 75 protsenti oma lennukitest ning suurema osa kahurväest ja soomusjõududest. Sovjeti kindralmajor tähendas, et lääneliitlaste lend-lease abi N. Liidule olevat olnud "väikese tähtsusega" ja moodustanud kõigest kolm protsenti totaalsest sõjalisest materjalist . . .

PEKING — Kommunistliku Hiina Valitsus teatab, et USA operatsioonid Kambodzhas on "provokatsiooniks kogu Hiina rahva vastu". Pekingi raadio poolt ettekantud deklaratsiooni kohaselt lubab Puna-Hiina igakülgset abi Indohiina rahvastele "kuni lõplik võit USA üle on saavutatud". Tuleb juurde lisada, et kui ameeriklased Kambodzhasse sisse marssisid, leiti mahajäetud punasisside laagritest rohkesti hiina päritoluga relvi ja laskemoona.

WASHINGTON — USA tegi ametlikult teatavaks, et Põhja-Vietnami vastu suunatud pommirünnakud on selleks korraks lõpetatud. Valge Maja pressischeff Ziegler märkis, et põhjapool niinimetatud demilitariseeritud tsooni pommitati vaid õhutõrjebaase. Need nimelt ohustasid tugevalt relvastamata USA luurelennukeid. Ameerika sõjaväelased aga märgivad, et vajaduse korral rünnatakse uuesti Põhja-Vietnami sõjalisi objekte.

WASHINGTON — President Nixoni kriitikud juhivad tähelepanu asjaolule, et Kambodzhasse sisse läinud USA ja Lõuna-Vietnami üksustel pole seniajani õnnestunud kahjutuks teha ühtki tähtsamat kommunistide peakorterit. Märgitakse, et olukord peaks varajasematest kogemustest olema tuttav: sissid ei taha vastu võtta ühtki "otsustavat" lahingut, vaid hajunevad ülevõimu eest dzhunglitesse, siirduvad kasvõi Puna-Hiinasse. Mõne aja pärast aga koondatakse sissiväesid uuesti, misjärele võetakse ette kiireid "nõelapisteoperatsioone". Õigeks lahenduseks oleks muidugi, kui umbrohu hävitamist alustatakse juurtest, kuid ameeriklased peavad arvestama ka maailmapoliitilise olukorraga üldiselt. Kardetakse, et kui USA invadeerib näiteks Põhja-Vietnami, astub vahele ka Kommunistlik Hiina. Või koguni N. Liit.

Ei taha olla "lurjused"

Riigipäevakõnedes nimetasid peaminister Palme ja välisminister Nilsson neid, kes USA suursaadikut munadega viskasid, teda "kuradi neegriks" tituleerisid ja USA lippu põletasid rootsikeelse epiteediga "lymlar", mis sõnaraamatu järele tähendab lurjuseid ja jõmpsikaid.

"Lymlar" on tekitanud äärmuslikes ringkondades suurt pahameelt ja maoistide Kommunistiska Förbundet Marxister Leninister protesteeris avalikult, et "antiimperialistlikke demonstrante" avalikult nimetatakse lurjusteks. Maoistid seletavad, et "lymlar" teenivad nende täie toetuse . . .

Tallinnale ei jatku veest Ülemiste vesi halvenenud

Koguteoses "Riiklik Projekteerimise Instituut "EESTI PROJEKT" 25-aastane (Tallinn 1969) näidatakse, et Tallinna praegusest veetarjärve ja sellega ühendatud Pirita jõe (koos Pannküla veehoidlaga 5 miljonit kuupmeetrit) baasil. Selle süsteemi võimsus aga ei katvat enam Tallinna veetarbimist, ja eriti veevaesel aastail.

Juba praegu olevat veeallikate defitsiit ca 50 000 kuupmeetrit ööpäevas. Sellele lisatakse: "Kuna see kasvab iga aastaga keskmiselt kuni 15 000 kuupmeetrit ööpäevas siis moodustab veeallikate defitsiit 5—6 aasta pärast ca 120 000 kuupmeetrit ööpäevas."

Veeallikate võimsuse tõstmiseks loodi instituudis "Eesti Projekt" Ülemiste järve veevaru suurendamise uus süsteem. Sellele projektile vastavalt ühendatakse esimesel etapil Ülemiste järve veeallikate süsteemiga Keila jõgi. Ka lõpetatakse Pirita-Ülemiste kanali rekonstrueerimine ja ehitatakse Vaskjala pais (võimsusega 5 kuupmeetrit sekundis). Lisaks on ette nähtud Ülemiste järve reguleeriva mahu suurendamine 23 miljoni kuupmeetrini järve mudast puhastamise ja kalda kindlustamisega veeseisu tõstmiseks ligi poole meetri võrra. Esimese etapi rakendamine (kogumaksumus ca 1,5 miljonit rubla) suurendab veeallikate võimsust ca 60 000 kuupmeetri võrra ööpäevas.

Pärast seda — teisel etapil — laiendatakse Ülemiste järve veevarude süsteemi Tõdva-Männiku-Ülemiste veejuhtmega. See võimaldavat maksimaalselt kasutada kõigi jõgede veerikast perioodi, eriti kevadisi suurveevalle.

Et selle uue süsteemi loomisel tuleb arvestada ka teisi veemajandusharusid (kalandus, sanitaarkaitse, balneoloogia), siis loodavat reguleerivad mahud Männiku ja Vaida veehoidla näol. Nii suurendatakse kahe etapi abil Ülemiste järve vee allikate süsteemi võimsust täiendavalt 130 000 kuupmeetrini ööpäevas.

Ülemiste järve veevarude suurendamise projektile lisanduvad veel Tallinna veepuhastusjaama rekonstrueerimise ja laiendamise projektid.

Selle tingivat asjaolu, et "Ülemiste järve toorvee omadused on ajapikku halvenenud, mis veelgi suurendab veepuhastustehnoloogia tähtsust."

Seletusena lisatakse, et "Tallinna veepuhastusjaama kui vabariigi ühe suurema veemajandi laiendamise ja rekonstrueerimise eelprojekt lõpetati instituudis juba 1968. aasta algul. Praegu on lõpetamisel objekti tööprojekt, ehitustööd aga juba käivad. Projekti järgi suurendatakse Tallinna veepuhastusjaama võimsust 190 000 kuupmeetri võrra ööpäevas, sellest 70 000 kuupmeetrit tehnoloogilist vett. Veepuhastuse tehnoloogias võetakse uudsena kasutusele mikrofiltreerimine, pikaajaline eelkloorimine, stabiliseerimine ja osoonimine."

Põhilised veepuhastusseadmed koosnevad praegu hõljuva settega selgititest ja kahekihilistest (kvartsliiv ja aktiveeritud süsi) kiirfiltritest, kusjuures kvartsliiva paksust suurendati 1,8 meetrini. Vee organoleptiliste omaduste parandamiseks osoonitakse

Järg. lhk. 2.

Eestirootslaste uueks esimeheks H. Mickelin

Eestirootslaste ajalooline kultuuriühing Svenska Odlingens Vänner valis oma hiljutisel peakoosolekul uueks esimeheks end. iseseisvusaegse vallasekretäri, kes on selles ametis töötanud nii Vormsis kui Noarootsis. Juhatusse valiti Aleksander Samberg (end. algkoolijuhataja), Alfred Heldriing (end. vallasekretär), kaugesõidukapten Aleksander Treiberg ja omaaegne tuntud naissportlane Aina Dans-Karlsson.

Svenska Odlingens Vänner ajalugu ulatub tagasi aastasse 1907, kui tehti esimesi katseid eestirootslaste oma haridusseltsi asutamiseks. Aga alles a. 1909 võimaldus seltsi registreerimine. Algas vilgas tegevus.

Tähtsamaist verstapostidest Svenska Odlingens Vänner ajaloos tuleb märkida:

1909: rootsikeelse eraalgkooli asutamine Kurksis, Kloostris, pärastises Padise vallas Harjumaal.

1920: Pürksi rahvaülikooli asutamine Passlepas, pärastises Noarootsi vallas. Koolist kujunes vabariigiaegne kants eesti-rootsi kultuurielule.

1931: Rootsikeelse gümnaasiumi asutamine Haapsalus, Läänemaa Ühisgümnaasiumis, hoones mõlema gümnaasiumi ühisel juhtimisel direktor Anton Ükski poolt.

Nimekamaid eestirootsi rahvusgrupi eestvõitlejaid ja ühingu esimehi Eestis on olnud riigikoguliige Hans Pöhl, rahvussekretär Nikolaus Blees ja riigikoguliige Mattias Westerblom. Eestis suleti ühing 1940 aastal uue võimu kehtimapanekul ja elas varjusurmas kuni 1945 aastani, mil enamik eestirootslastest alustasid uut ajajärku oma kunagiste esivanemate maal.

Sel aastal nimelt toimus Stockholmis ühingu tegevuses uus algus, uue, Rootsi oludele kohandatud põhikirja järgi. Sellepärast on arusaadav, et ühingu tegevuse sisu ei saa olla samane kui kodu-Eestis.

SVO uus esimees Hugo Mickelin ja "Kustbon" toimetaja dots. Elmar Nyman.

Ühingu esimehena tegutses esimestel aastatel Rootsis algkoolijuhataja Anton Vesterberg. 1950 aastast peale on ühingu tegevust vaheldamisi tänuväärselt juhtinud dotsendid Elmar Nyman ja Edvin Lagman.

Rootsis tegevust jätkanud Svenska Odlingens Vänner peamiseks ülesandeks on olnud siin eestirootslaste esindamine, nende huvide kaitsmine ja nende ajalooga seoses olevate materjalide, arhivaalide ja arhiiviesemete kogumine ning säilitamine.

Peale selle on ühingu tegevuse sihiks sideme loomine põliste eestirootslaste ja nende järeltulijate vahel uuel kodumaal. Traditsiooniks on saanud igaaastane eestirootslaste suur

Järg. lhk. 2.

Naiskoori kontsert Vanapiiga lauludega

GÖTEBORG (EPL) — Eestlasi Göteborgis ootab sel jahedal kevadel südant-soojendav muusikaüritus — Göteborgi Eesti Naiskoori kontsert Harry Truusi juhatusel. See toimub käesoleva nädala laupäeval, 19. mail KFUM-i suures saalis, Storgatan. Kontserdi algus kell 17.

Kontserdi kavas, mis sisaldab rohketi uudset ja huvitavat, on koorilt kaheksa laulu. Need on: Toivo Kuula "Hommikulaul", Miina Härma "Ei saa vaiki olla", Salme Purre "Üle kodumäe", L. Kesäniemi "Kõik lootused vaibuvad", N. Nybergi "Venega kirikusse", Eesti rahvaviis "Kiigelaul" (koorile seadnud Harry Truus), Mart Saare "Tantsides" ja Eduard Tubina eesti rahvaviisilised "Vanapiiga laulud". Viimaseid on kolm: "Ära usu poisijuttu", "Öö tuleb pime ja jouab" ja "Oh minu eided eide vennad". Kaks nendest on eeloleval Göteborgi-kontserdil esmaettekandes, kuna üks, "Oh minu eided eide vennad", on esitatud Stockholmi Eesti Naiskoori poolt hiljutisel EUS-i juubiliaktusel. Nende "Vanapiiga laulude" triloogia on väga huvitav ja omapärane helitöö. Ja sama huvitav ja omapärane on ka põhja-eesti murdes rahvaluuleline tekst.

Kontserdil on solistidena kaastegevad Guido Vecchi ja Hilja Saarne, kes tshello ja klaveri koostöös esitavad L. van Beethoveni "Variatsioonid Mozarti teemal" ja Gunnar de Frumerie "Eleegilise süidi", mis hõlmab viis osa: Aaria, Tants, Retsitatsioon, Intermetso ja Allegro.

Tshellokunstnik Guido Vecchi on eesti muusikasõpradele ammuseks favoriidiks. Ta on ka paar korda Göteborgi Eesti Maja klubiõhtuil koos Hilja Saarnega esinenud.

"Guido Vecchi kaunis toon voolab välja muusikale kuuluvast südamest. Ta muudab noodipildi immateriaalseks ja annab sellele geniaalselt seesmise ilu ja lihtsuse. Hilja Saarne järgib teda äärmiselt viimistletud tehnilise jõuga ja tähelepandava musikaalsusega." Nõnda kirjutas m.s. Carl Tillius nende hiljutise Beethoveni-kontserdi puhul Göteborgs-Postenis.

Göteborgi Eesti Naiskoori kontsert toimub kahjuks ajal, mil inimestel ei ole enam huvi kuulduraali kogumiseks. Kooril oli kavatsus kontserti sootuks varem korraldada, kuid seda takistas koorijuhi haigus. Jääb aga loota, et kaasmaalased Göteborgis ohverdavad siiski ühe kevadlaupäeva õhtupooliku selleks, et oma osavõtuga rahuldada isenda muusikalist vajadust ja osutada ühtlasi tähelepanu ja tunnustust koori tööle.

Mr.

Elmar Epner filmireisil

Elmar Epner

Stockholmis viibis lühikülaskäigul eesti tuntud filmimees Elmar Epner, kes alaliselt elutseb USA-s Schenectadys.

Reis, mis algas lennukil Frankfurti, on sealt kulgenud autoga üle Saksamaa Shveitsi, Austriasse, Itaaliasse, Taani ja sealt Rootsi. Elmar Epner teostab filmimisi reisil USA tellimisel. Rootsist sõidab ta Inglismaale, kus ta Leicesteris, Bradfordis ja Londonis esitab oma filmi "Eestlase jälgedel üle vaba maailma" — Rootsi osas täiendas ta seda nüüdsel külastusel. Londonis viibides kavatseb ta teha filmi ka kirjanik Gert Helbemäe [illegible] BBC televisiooni jaoks.

● **Stockholmis Jakobi kirikus laulatas op. Konrad Veem kunstniku ja joonistusõpetaja Sulev Tiitsi Kuopiost haiglaõe Virpi Pesoneniga. Sulev Tiits on õpetajaks Kuopio tütarlaste gümnaasiumis.**

SIIT ja SEALT

● **Portlandi eestlased Oregoni osariigis USA-s annavad välja oma uudistebülletääni "Portlandi uudised", mida toimetab H. Kallmann. Väljaanne sisaldab peale teadete ka kultuurilisi palasid.**

● **Eha Ennus, Stockholmis viibib New Yorgis külastusreisil.**

Stockholmi eesti algkoolis. Vasakul õpilased Harri Kiisa laulutunnis, paremal käsitöötund pr. Leida Laane juures. *(EPL-fotod Tippo)*

EPL *6. mail 1970*

USA VASTULÖÖK

USA juba president Johnsoni ajast käiku läinud rahuzhestid ei ole annud mingeid tulemusi. Ei ole aidanud järkjärguline vägede väljaviimine, pommituste lõpetamine ega kinnitused, et kui sõda ei intensifitseeru, siis antakse kogu vastutus üle lõunavietnamlastele. Kommunistlik pool on häirimatult kõike seda kasutanud ära oma sõjapotentsiaali tugevdamiseks ja strateegiliste eeliste muretsemiseks. Eelised, mida neile andis vaid tühine zhest saata "rahudelegaate" Pariisi, kes aga ilmselt kunagi pole kavatsenud rahu saavutada.

Olukorras, kus USA kogu väljataganemispoliitika oli kujunemas otseseks kommunistlikuks komplotiks nii Lõuna-Vietnami kui ka ta naabrite kiireks ülevõtmiseks, seati president Nixon raske dilemma ette: kas jätkata väljataganemist, saavutada aplause rahutul kodurindel ja Vietnami-sõja vastastes maades selle hinnaga, et kogu Kagu-Aasia oleks muutunud Kremli ja Pekingi satelliitalaks, või siis muuta kogu poliitika ja lüüa efektiivselt vastu, et saavutada uut tasakaalu ja respekti, mis näib siiski olevat ainukeseks eelduseks tõelistele rahuläbirääkimistele. Nixon valis viimase tee ja andis käsu Kambodzhas asuvate kommunistlike sõjatsentraalide ja kogunem sealade hävitamiseks. See otsus oli kahtlemata raske, kuna otsus ei ole ei USA-s ega ka välismaailmas populaarne ja president koguni võib ohtu seada enda tagasivalimise. "Ma usun, et ma tegin õieti", ütles tõsine president. Õieti USA ja läänemaailma huvide seisukohalt.

Ametlikult on kinnitatud, et sissemarss Kambodzhasse on ette võetud hädatarviliku ajutise puhastusaktsioonina, et kergendada olukorda Vietnamis. Kambodzha uus valitsus oli teatavasti abi palunud relvade näol, kuid ei ole teada, et sealt oleks palutud massilist invasiooniüritust, kuigi Kambodzha teatavasti juba eelmise rezhiimi ajal pidevalt oli invadeeritud Põhja-Vietnami vägedest, Lõuna-Vietnami sissidest jne. Nende jõudusid on hinnatud Kambodzhas umbes 50.000-le mehele, kuid õiget arvu ei tea keegi. Ei saa unustada, et teist samapalju põhjavietnami sõdureid on invadeerinud Laose, abistades sealset pathet-lao gueriljat. Kas selle taustal ameeriklastel osutub võimalikuks Kambodzha kiire puhastamine ja taas evakueerimine on isesküsimus. Ka siin võib sõda dzhunglisse kinni jääda, nagu ta jäi Lõuna-Vietnamis, kus USA-l on praegu 450.000 meest. Põhjused on suurelt osalt poliitilised, sest armeel on tegutsemisel olnud erakordselt palju takistusi, peale surutid Washingtonile maailma avaliku arvamise poolt, milline teatavasti on kujunenud prokommunistlikuks ida eduka propagandaorganisatsiooni abiga.

USA on nüüd selgelt näidanud, et ta ennast siiski lüüa ei lase n. n. avaliku arvamise armeedega. See loob uue olukorra, millega kommunistlikud riigid, kes Indo-Hiina sõtta on segatud, peavad arvestama. "Promenaadi korras" Indo-Hiina ülevõtmine ei paista enam nii tõenäolisena, kui alles mõni päev tagasi, kui kommunistlikud asjaosalised piirkonnas pidasid "tippkonverentsi" m.h. Kambodzha hiljutise riigipea prints Sihanuki osavõtmisel, kes seejärele Mao Tse-tungi enda poolt viidi Pekingisse 1. mai paraadile.

On arusaadav, et kommunistlikult poolelt kostab Nixoni otsuse puhul ägedaid ja ähvardavaid toone. Moskva juba süüdistaski USA-d "agressioonis" ja 1954 a. Genfi kokkuleppe rikkumist, mida ta ise esimesena rikkus Hanoi invasiooni ja vietcongi organiseerimisega. Küsimuses aga on, kui kaugele on Moskva või Peking minema USA vastu. Raske on uskuda, et venelased või hiinlased siiski laskuksid avaliku konfrontatsioonini "vabatahtlike" saatmisega ameeriklaste vastu.

Nixon tegutses raskes sundolukorras ja mängis välja uue kaardi. Muidugi ei ole sellega veel Indo-Hiina küsimus otsustatud ja Lõuna-Vietnam ning teised mittekommunistlikud riigid päästetud. Igal juhul on nad saanud armuaega ja kõik oleneb sellest, millised on vastaspoole sammud.

KLA

Eesti-Soome rannarahva suhted 16/17 sajandil

Põhja-Eestit käsitavates ajaloolistes ürikutes mainitakse sageli, et Põhja-Eesti rannikule on ajaloo vältel tulnud Soomest kui ka Rootsist asukaid, kes on jäänud sinna asuma ja aegade jooksul assimileerunud kohapealsete elanikega, nii et mõni sugupõlv hiljem enam ei teatud kust nende esiisad on pärit. Kuid ka eestlasi on teatud ajajärkudel ja mitmesugustel põhjustel suundunud üle Soome lahe ja loonud oma uued kodud Soome lõunaranniku küladesse või saartele, kuhu on asuma jäädud.

Jälgides Soomes säilinud ürikuid, leiame sealt mõndagi, mis jutustavad eesti ja soome rannatalupoegade omavahelistest sidemetest. Üle Soome lahe on peetud kaubavahetust ja eesti rannikul elavad kalurtalupojad on kalastanud alaliselt soome rannikusaartel. Kaubanduslikkel ja kalastusretketel Soome, on mõnigi sinna päriselt asuma jäänud, kas üksikuna, perekonnaga või koguni mõne väiksema grupina. Eestlaste asumisaladest ja paikadest kõnelevad veel tänapäevalgi "est-", või "viro-" nimelised paiganimed Soome lõunarannikul. Käesolevas puudutaksin ainult Uusimaa maakonna kahte ranniku kihelkonda, Sibot ja Porvoot ida pool Helsingit. Need mõlemad rannikukihelkonnad on olnud aastasadu vilkas omavahelises ühenduses eestlastega ja "est-" nimelised kohanimed kinnitavad eestlaste asumisalasi seal.

Sibo kihelkonna rannikukülades esinevatest "est-" nimelistest kohanimedest võiks mainida Estboberget, Estboviken, Estkärr, Estkärrbacken, Estkärrennan, Estlotan ja Porvoo kihelkonnas Esthamn, Estvik ja Estbacka. Kõik need esitatud kohanimed on seotud enam või vähem eestlastega, kes sinna alaliselt elama asunud või siis esindavad eestlaste kaubakeskusi Sibo ja Porvoo kihelkonnas.

Lähemal vaatlusel, mis osaliselt pärinevad rahvatraditsioonidele, selgub, et Sibo kihelkonna rannikule Estboviki on tulnud kalurid Eestist, rajanud sinna omale uued elupaigad ja tegutsenud seal kaluritena 17. sajandil rootsi keelt kõnelevate soome-rootslaste keskel. Ka on samal paigal juba varemalt toimunud kaubavahetus eestlaste ja soome-rootslaste vahel, mis on aidanud kaasa olemasoleva kohanime tekkele.

Sibo rannikul, otse vastu avamerd on väikene mäeseljak Estboberget. Sinna on eestlased rajanud oma elupaigad 17. sajandi lõppaastail. Nad ei ole enam pöördunud tagasi oma endisele kodumaale, vaid tegutsenud seal kalastajatena ja on aegade jooksul sulanud sealsesse elanikkonda, kuid kohanimi nende algupärasest asupaigast jäi rahvasuhu püsima.

Mitte üksi rannikule, vaid ka rannast kaugemale Sibo kihelkonna küladesse on asunud eestlasi elama, kas siis sulastena või rentnikena. Nii on Pajpise küla lähedal asunud eestlasi 17. sajandil sealses sooveeres asuvas renditalus. Et lisa heina- ja põllumaad saada, sellele vähesele maale, mida neil oli kasutada, on nad kaevanud soost ajast on nimetatud soo kandnud Estkärri nime. Ühenduses nimetatud sooga esineb veel teisi nimesi, Estkärrbacken ja Estkärr-rennan.

Sibo kihelkonna ranniku lõunapoolsemaks saareks sealses saarestikus, vastu ulgumerd on Estlotan (Eesti lood). Sellel saarel on eestlased kalastanud aastasadu ja pidanud saart oma õigustatud püügikohaks.

Porvoo kihelkonnas esinevad "est-" kohanimed on tekkinud varakult, arvatavasti juba 15. sajandil. Üks vanematest kohanimedest on Estbacka. See on eestlaste asuala, kuhu eestlased on asustanud iseseisva talu. Selle nimega esineb eelnimetatud talu juba vanades ürikutes, kuid juba 16. sajandi alguses kuulub Estbacka rootsipäraste nimedega isikutele.

Esthamn on olnud keskajal suuremaks eestlaste sadamapaigaks, kuhu on tuldud viljalaadungitega, et vilja vastu silku vahetada. Säilinud ürikutes nimetata Esthamni 16. sajandi alguses üheks tähtsamaks sadama kohaks niisamuti nagu Estvik'igi. Juba see, et Estvik ja Esthamn on Emsalö lähikonnas, kus on parimad räimepüügi kohad kogu Porvoo kihelkonna rannikul, vihjab sellele, et sealsel rannikul on aastasadu kalu püütud ja kaladega kaubeldud.

Vahetuskaubandus Uusimaa maakonna rannatalupoegade ja eestlaste vahel oli eriti elav sügisel, kui uudsevili oli valminud ja kalapüügi hooaeg oma kõrgpunktis. Eriti agarad olid soome rannikutalupojad silkude müümisega Eestis, et saada äraelamiseks vajatavat leivavilja, sest sagedased hallad Soomes rikkusid vilja enne valmimist ja põhjustasid leivavilja puuduse.

Ka purjetasid eestlased, paadid lastitud viljaga, Soome, et seal vilja vahetada silkude, soola ja muu tarbekraami vastu, mida omal maal ei olnud saada, või millest nõuti hingehinda.

16. sajandi esimesel poolel kehestati Soomes seadus, millega keelati soome rannatalupoegadel kaubitsemine Eestis. See põhjustas teatud ulatuses salakaubanduse tekkimist. Suurim osa rannatalupoegi, kes salakaubandusega ei riskeerinud, kannatasid uute määruste tagajärjel. Ühes kirjas kuningale a. 1546 kaebasid vaesed rannatalupojad Sibo ja Porvoo kihelkonnast, et nad ei ole võimelised end ära elatama, kuna nad uue maksva seaduse kohaselt ei või oma sügispüügist saadud kaladega purjetada üle mere. Varemalt on nad viinud ja müünud oma sügispüügist saadud kalad Eestisse ja selle eest on nad saanud sealt rukist vastukaubana koju tuua, mis leevendanud viljapuuduse.

Kuningas teatanud oma usaldusmehe kaudu, et ta ei uskunud, et tema poolt antud müügikeelust on nii kindlasti kinni peetud. Seepärast annab ta rannatalupoegadele loa turustada oma sügiskalastusest saadud kalu Eestis. Vähe hiljem, a. 1547 andis ta ka loa rannatalupoegadel turustada Eestis puid, laudu, kasetohtu ja muud. Vastutasuna võisid nad seal vahetada neile hädatarvilikku varustust. Keelatud aga oli maalt välja viia muud söögikraami, eriti rasvaineid.

Kuninga poolt antud ametlik luba kaubitsemiseks eestlastega õhutas soome rannatalupoegi elavamale liiklemisele üle Soome lahe. Ka eesti rannatalupojad ja tallinnlased kasutasid ära soodsat olukorda kaubandusliku vahekorra suurendamiseks.

See aga ei meeldinud Soomet valitsevale Rootsi kuningale, kes koges, et kaubanduse suurenemisega hakkas maalt välja valguma kanepit, lina ja soola, millest Soomes hakkas omal puudus tekkima. Ühes kirjas 12. juulil 1551 teatab kuningas, et ta heameelega ei näe, et eestlased, eriti tallinlased tulevad Uusimaa maakonna rannikule et sealt osta puid ja värsket kala. Küll võiksid nad tulla linnadesse kui kaupmehed, ehitada sinna omale majad, kaubelda ja elada seal. Ka viigu rannatalupojad oma kalad lähemasse kodumaa linna ja turustagu seal, selle asemel, et oma kalad turustada Eestis.

Seejärgi, kui rootslased a. 1561 võtsid Tallinna oma valdusesse, kadusid kõik takistused eesti rannatalupoegadega kauplemisel. See põhjustas uuesti elava kaubandusliku tegevuse eesti ja soome rannatalupoegade vahel. Ühe soome ajaloolase kirjeldusest Karl X Gustavi valitsuse aegu nähtub, et meresõit, mida korraldasid soome ja eesti rannatalupojad, oli sel ajal palju elavam kui 20. sajandi alguses. Soome laht olla otse kubisenud talupoegade väikestest purjelaevadest.

Tihe läbikäimine soome ja eesti rannatalupoegadega kaubavahetuse pidamiseks, kui ka eestlaste kalastamine Soome rannikul kestis 17. sajandi lõpuni. Põhjasõda, mis sundis rootslasi Eestist lahkuma, tõi tühimiku soome-eesti rannatalupoegade suhetesse.

E. ART

Ikestatute PROTEST Lenini-juubelil UNO-s

NEW YORK (VES) — Seoses Lenini 100-nda sünnipäeva tähistamisega UN-i ja selle allorganite poolt korraldasid pagulasrahvad ukrainlaste algatusel protestidemonstratsiooni laupäeval New Yorgis. See koosnes õieti kahest osast: ennelõunal autode kavalkaad läbi linna ja pärastlõunal piketeerimine UN-i maja vastas 1. avenüül.

Autokavalkaadist võttis osa tosina võrra autosid, mis olid varustatud protestiplakatitega ja joonistega Lenini kuritegudest. Kavalkaad liikus 1. avenüül alates 10. tänavast, möödus UN-i majast, suundus siis UN-i Vene esinduse ette 67. tänaval ja sealt allalinna tagasi. Kohati jagati autodelt ka lendlehti, milles toodi tõelisi andmeid Lenini, kui "suure humanisti" veristest tegudest. Kavalkaadi esimene auto oli varustatud valjuhääldajaga, mille kaudu seletati rahvahulkadele Lenini kuritegusid.

Kella 2 ajal oli piketeerimine UN-i vastas 1. avenüül, kuhu oli kogunenud ka eestlasi lipuga.

Peamiselt ukrainlased, kuid ka leedulased, ungarlased jt. rahvad olid välja toonud rohkesti protestiplakateid pealkirjadega, nagu "Lenin — terrori isa", "Leninism — ühesuuna tee terrorile" jne. Samas jagati möödujatele noorukeste ukrainlaste poolt lendlehti milles oli toodud fakte Lenini hirmutegudest Ukrainas, Valgevenes, Kaukaasias, Baltikumis jne.

Rohkemat tähelepanu äratas ukrainlaste hoolikalt valmistatud piltplakat, mis kujutas Lenini punakaartlaste hirmutegusid. Plakati kandjaks oli kaks elatanud ukrainlast, kes olid ise Lenini terrori õudused üle elanud, nagu plakatil mainiti.

Kogu protestipiketeerimine toimus heas korras ja rahulikult. Tundes juba ikestatud rahvaste solidsust, oli saadetud välja vaid käputäis politseinikke. Needki seisid rohkem ühes salgas eemal ja tegevuseta.

USA-N. Liidu koostöö...

WASHINTGON — N. Liit ja USA kavatsevad asutada ühise süsteemanalüüsi instituudi, mis käsitleks selliseid rahvusvahelisi probleeme nagu näiteks õhu rüvetamine.

Instituut kutsuks koos töösse ka teisi riike ning tegut seks ühendatud Rahvaste Organisatsioonist eraldiseisvana. Praegu on projekt alles läbirääkimiste faasis ja peaminister Kosõgini väimees, Dzherman Gvishiani saabub tuleval kuul Washingtoni selles küsimuses ameeriklastega nõu pidama.

Vanadekodu krunt läheb poolitamisele

TORONTO (VE) — Eesti Abistamiskomitee Kanadas peakoosolekul möödunud kolmapäeval Toronto Eesti Majas tuli juhatus peakoosoleku ette uue ettepanekuga vanadekodu ehitamisele majanduslikkude aluste rajamiseks.

Selle ettepaneku kohaselt tuleks osa vanadekodu jaoks ostetud 4,5 aakrilisest krundist üle anda naabruses asuvale Scarboro College'ile üliõpilasmaja ehitamiseks ning saada vaid hüpoteegi intresse protsente kasutada vanadekodu ülevalpidamiseks. Koosolek otsustas anda juhatusele Scarboro Colleg'i esindajatega läbirääkimiste alustamiseks ja vajalikkude sammude astumiseks. Peakoosolekul valiti tagasi esimees B. Ederma ning vanuse järele välja langenud juhatuse liikmed peale ühe. Uueks juhatuse liikmeks valiti E. Mägi.

Pool miljonit töötut Kanadas

OTTAWA — Kanada peaminister Trudeau lähendas parlamendis, et valitsus jääb oma karmikäelise inflatsiooni vastu võitlemise poliitika juurde kuigi see toob kaasa tööpuuduse. Kanada statistikabüroo andmetel oli märtsis 542 000 inimest Kanadas ilma tööta.

Millega töötute arv tõusis veebruari kuuga võrreldes 16.000 võrra. Protsentuaalselt teeb töötute arv välja 6,7 protsenti tööliste koguarvust. Peaminister mainis ühtlasi, et valitsusel ei ole praegu mingisuguseid kavatsusi teha muudatusi oma fiskaalpoliitikas.

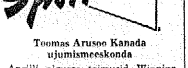

Toomas Arusoo Kanada ujumismeeskonda

Aprilli alguses toimusid Winnipegis tänavused Kanada esivõistlused riseujulas, mis ühtlasi olid katsevõistlusteks Kanada esinduse määramiseks, kes sõidab Briti rahvaste (Commonwealth) mängudele. Need peetakse juulikuus Edinburghis Shotimaal. Võistluste järele valiti võistluskonda 14 nais- ja 17 meesujujat. Viimaste hulka kuulub ka eestlane Toomas Aursoo liblikaujumi ses kuigi ta ei võitnud ühtki esikohta. Parimaks alaks oli tal 200 m, kus jäi teiseks oma vana rivaali Ron Jacksoni järele. Viimase võiduaeg oli 2.11.6, Arusoo nimel olev kanada rekord on 2.10.7.

100 m liblikas jäi Arusoo Mac Donaldi ja Jacksoni järel kolmandale kohale. Võitja püstitas uue kanada rekordi 5.76 sek. Eestlane võistles ka 400 m kompleksujumises, kus platseerus neljandaks.

Aurosool on see juba viies kord esindada Kanadat suurtel rahvusvahelistel võistlustel.

Kui esineb surmajuhtum

Konsulteerige suurima usaldusega matusebürood

Thure Söderquist Begravnings & Eldbegängelsebyrå

Mariatorget 1, 116 48
STOCKHOLM
Tel. 44 80 07, 44 80 98

Sparbanksväg. 83, 126 42
HÄGERSTEN
Tel. 45 12 97

Eriala:
Eestikombelised matusetalitused
Ööpäevane valvekord

†

Kapten

Friedrich Pentsop

* 24. 8. 1900
† 29. 4. 1970

Mälestavad kurbuses

ABIKAASA LASTEGA
Eestis

E. LINNUSTE
perekonnaga

A. ROMMAN
perekonnaga

A. TRUBERG
perekonnaga

L. TRUBERG

V. KARINEEM
perekonnaga

Matusetalitus toimub neljapäeval, 14. mail kell 15.30 Heliga Korset kabelis Metsakalmistul.

†

Surma läbi lahkunud armas liige
K. s. kapten

Friedrich Pentsop

Mälestab leinas

EESTI MEREMEESTE UNION

†

Kapten

Friedrich Pentsop

Mälestab

C. O. MAR. VIRONA

†

Armast sugulast

Arnold Paas'i

mälestab leinas

LYDIA VAPPER

Oskar Lillendal:

Valest ja mõrvast sai ideoloogia

Moskva autotehase tööline Sergei Semjonovitsh Stshastlivtsev, N.-Liidu kangelane, ordenitekandja ja Suure Isamaasõja veteran, kahe lapse isa ja abielus Stasja Nikolajevnaga, on kakskümmendviis aastat oodanud temale seaduse põhjal lubatud elamispinda või korterit 36 ruutmeetrilise põrandapinnaga. Ühel päeval leiab ta mõõdu täis olevat ja ta otsustab minna Moskva linna täievkomiteesse. Kinnitab endale rinda kõik ordenid ja paneb rahatasku vahele parteipileti, võtab kaasa "Izvestija" 22. aprilli numbri ja asub teele. Kuid seekord mitte enam elamutevalitsusse, vaid otsekohe täitevkomitee esimehe ooteruumi. Ja seal vastuvõtu ametniku juurde.

"Olen Sergi Semjonovitsh Stshastlivtsev — teatage minust seltsimees Vladimir Iljitshile . . ." ütleb N.-Liidu kangelane ja parteiliige 1943-st aastast.

"Vabandage, — kellele . . .?" küsib ametnik viisakalt.

"Vladimir Iljitsh Leninile . . ."

"Kuid — seltsimees Stshastlivtsev — seltsimees Vladimir Iljitsh Lenin on surnud — juba 1924 aastal suri — kui ma ei eksi, siis 21-sel jaanuaril."

"Mis jutt see on, et surnud?! Sellest ajast peale, kui ma mäletan, on Vladimir Iljitsh elanud ja elab ka praegu veel. Kuulate raadiot, loete ajalehte ja vaatate tv-ed, igalt poolt võite veenduda, et seltsimees Lenin elab. Ja olge lahked . . ." — Sergei Semjonovitsh ulatab ametnikule 22. aprilli "Izvestija" — " . . . ka siin seisab see must valgel."

"Muidugi elab — sümboolselt, nii öelda. Teoreetiliselt on ta surematu, — tema õpetus elab . . ." püüab ametnik selgitada.

"Mis tähendab sümboolselt ja teoreetiliselt? Ta elab tõesti (on vo istine zhiv)! Minge nüüd ja teatage. Mul on vaja temaga kõneleda korteri asjus, mis mulle juba kakskümmendviis aastat on lubatud ja mida ma seni pole saanud . . ."

"Siin pole koht naljategemiseks," ägestub ametnik ja läheb ametlikuks. "Seltsimees Lenin on surnud ja seda asjaolu ei naeruvääristata!"

"Või sedaviisi?! Kui parteil on Leninit vaja, siis ta elab. On aga töölisel teda vaja, — siis on ta surnud."

Sergei Semjonovitsh oli saanud hamba verre ja otsustas edasi norida.

"Kas Jossif Vissarionovitsh elab . .?"

"Mõtlete seltsimees Stalinit?"

"Just teda."

"Ei — Jossif Vissarionovitsh Stalin on surnud."

"Näete nüüd, — seda kaabakat teil enam vaja pole ja see võib olla surnud. Aga Vladimir Iljitsh, sada aastat vana rauk — tema peab elama, kuna partei seda vajab. Mis te sellest vanamehest vintsutate, las sureb juba kord . . ."

Ja Sergei Semjonovitsh lahkus ispolkomist.

Ta jõudis koju tusasena ja väsinuna, riietus lahti ja istus voodiservale.

"Said sa kokku Vladimir Iljitshiga . .?" küsis Stasja, hääles väike pilkeline kõrvaltoon.

"Ei," vastas Sergei Semjonovitsh ja vaatas enda ette maha. "Vladimir Iljitsh on surnud."

"Nüüd saa siis viimaks ometi tead . . ."

"Jah — ühe töölise jaoks on Lenin surnud, "sõnas Sergei Semjonovitsh vaikselt.

Klassiteadliku parteilasena olid tal olemas kõik Majakovski luuletuskogud. Ta võttis ühe neist riiulilt, lõi lahti kohalt, mis vist oli olnud avatud sadandeid kordi ja nagu iseenesest avanes, — ja luges:

"Lenin ne mertvõi, — Lening zhiv, — Lenin zhiveje zhivõhh . . ." (Lenin pole surnud, Lenin on elus, Lenin on elavaim kõigist elavaist).

"Sa uskusid tänase päevani, et Vladimir Iljitsh elab ja et ta hoolitseb selle eest, et saame korteri. Kuid Majakovskile jatkus selleks kuuest aastast. Tulles 1930 a. kogu järjekordselt Lenini mausoleumi külastamiselt poos ta end üles . . ." lõpetas Stasja Nikolajevna.

Jutustasin veidi ümber selle N.-Liidus paljudes variantides kursseeriva anekdoodi. 22. aprillil möödus 100 aastat Lenini sünnist, millisel puhul oleks väärt meenutada kõike seda, mida "Iljits" oma elupäevil kirjutanud ja lubanud maailmale ja vene rahvale ja milliseks see leksimaksi õpetus tänaseks on kujunenud.

Kommunismi põhilised teesid pani Lenin kirja juba enne oktoobri võimuhaarangut 1917 a. Ta lubas talupoegadele piiramatut liikumisvabadust, maad nendele, kes seda ilma võõra tööjõu abita harida tahavad, kõigi poliitiliste vangide vabastamist, karme karistusi omavolilistele ametnikele, kes oma võimu kuritarvitades on röövinud süütute inimeste isikuvabaduse. Ta lubas surmanuhtluse ja siserligi liikluses seninõutud passisunduse kaotamist, seadus- ja õiguskaitset kõigile kodanikele. Kui 1917 a. oktoobri võimuhaaranguni anti Lenini poolt väga radikaalseid ja kaugeleulatuvad kaugeleulatuvaid lubadusi. Sovjetid pidi pärast võimu savutamist muutuma "täielikult demokraatlikeks", kusjuures võisid eksisteerida ka teised sotsialistlikud fraktsioonid. Pidi lubatama täielik ajakirjanduse vabadus. Kõigile Venemaa piirides elunevatele vähemusrahvustele pidi olema kindlustatud poliitiline ja kultuuriline enesemääramine — Lenini sõnadega:

"Täielik vabadus Soomele, Ukrainale, Valge-Venele, muhameedlastele jne õigusega Venemaast lahkulöömiseks."

"Otsekohe pärast võimulepääsemist peab proletaarne riik hakkama end likvideerima, kuna loodavas klassideta ühiskonnas puudub vajadus riikliku formatsiooni järele. Nõukogude võim on uus riiklik kujundus, mis ei vaja mingit bürokraatiat, politseid ega armeed."

"Kõik ametnikud ja rahva esindajad peavad olema rahva poolt valitud ja ka rahva poolt kõrvaldatavad nende sobimatuse korral. Nende töötasu ei tohi olla kõrgem tubli töölist palgast." "Tööstuste juhtimisel peab kehtima tööliste ja teiste tehastes töötavate inimeste kontroll."

"Eesõigused rikkusele, kodanlisele haridusele ja sotsiaalsetele kontaktidele jne . . . kõik see kaob nõukogude süsteemis."

Vabad ukrainlased on teostanud uurimuse selle kohta, kuipalju on hukkunud inimesi tõendamaks Lenini teeside tõsidust. Ligikaudne kokkuvõte: 72 miljonit inimest.

Ühenduses Lenini 100-nda sünnipäevaga avati Stockholmis kolm Leninináitust. Vaba maailm kummardab inimese ette, kes on teinud mõrvast õpetuse ja rakendanud selle ning valed, pettused, koonduslaagrid ja teisiti mõtlejate halastamatu hävitamise riiklikuks süsteemiks.

Maailma kirjutatud ajaloo lestel pole ükski rahvas olnud nii desillusioneeritud, kui Lenini õpetuse mõistmiseks paradiisi suletud vene rahvas tänapäeval, mil tal olnud võimalus 53 aasta jooksul, arvutades komponentidega, nagu seda on vale, pettus, täitmata jäänud lubadused. Võrrandi, teisele poolele on jäänud ainult raskeid kannatusi ja pettumusi.

Soomlane teeb korralikku

maalri-; sadulsepa- ja puusepatööd

Tel. 08/760 51 27

V. Tamleht 50-aastane

Sundsvalli lähedal Kvisslebys tähistas 2. mail 50-ndat sünnipäeva üleminsener Vladimir Tamleht. Juubilar kuulub akadeemilisselt korp. Vironiasse.

● Piile-Mai, n-na Pae ja Madis Laasil sündis 1. mail Lundis esimese lapsena tütar.

Kohalik elu

METSAKODU

Peakoosolek

Eesti Skaudijuhtide Kogu Rootsis liikmete korraline Peakoosolek toimub pühapäeval, 17. mail algusega kell 11 Metsakodus. Koosoleku päevakorras: 1) Koosoleku avamine ja rakendamine. 2) Kvoorumi kindlaksmääramine. 3) Kogu ning Metsakodu tegevuse ja majanduse aruanded. 4) Noortemaleva uuele Põhikirjale allakirjutamise küsimus. 5) Uudismaa küsimused. 6) Tegevuskava ja ehitusküsimused. 7) Eelarve ja liikmemaksu suuruse määramine. 8) Valimised. 9) Kohalalgatatud küsimused. Koosolekust palutakse osa võtta kõiki Kogu liikmeid, samuti kõiki Uudismaa osatähtede omanikke.

JUHATUS

OLLI veste:

Lõokese MENU

Elas kord lõoke, kes laulis imeilusasti. Ilusamini kui teised lõokesed.

Seda teadis ta ise ka. Teda pahandas hirmsasti, et teised lõokesed ei ei kogunenud tema laulu kuulama. (See oli täiesti kuulamist väärt.)

Lõoke arendas oma laulu täiuslikkuseni. Aga teised lõokesed ei pannud seda mikski.

Vihale ja meeleheitele aetud lõoke laskus mätta kõrvale maha ja nuttis kibedasti.

"Ära nuta," ütles konn. "Siin on nagunii niiskust küllalt. Mis häda on?"

Lõoke kõneles oma murest.

"See on üks tuim jõuk," ütles konn. "Aga ära jäta. Arenda oma laulu edasi. Ma hakkan sulle laulutunde andma."

Lõoke tundis konna lauluõpetusest suurt heameelt. Varsti õppis lõoke krooksuma nagu konn.

Kui ta siis oma täieliku laulu-haridusega kõrgesse sinitaevasse lendas ja konna kombel krooksus, oli menu määratu. Tuhanded ja tuhanded lõokesed kogunesid vaimustatult kuulama võrratut imet. Lõokest, kes oskab krooksuda nagu konn.

Sellest õppigem, et õpetus võib tulla kraavistki, kui kraavis on konn.

Eestirootsi ühingust

Algus lk. 1

"Hembygdsdag", milline aastatel 1946—1954 peeti Värmdö poolsaarel Tollares; aastatel 1955—1968 Saltsjöbadenis ja möödunud aastal Björknäspaviljongis Klintenis, Värmdöl kus ta tänavu — ja nimelt 16 augustil toimub samalaadiline endise kodukoha mälestamise pidupäev.

Tähtsaim sidepidaja ja kultuurielu arendaja on eestirootslaste perioodiline ajakiri "Kustbon", mis uuesti elustus Rootsis 1944 aastal, olles näinud päevavalgust Eestis 1918 aastal ja kadunud pimeduse tulekul 1940 aastal. "Kustbon'i" toimetajana ja vastutava väljaandjana on tegutsenud varemalt perioodiliselt ja praegu dotsent Elmar Nyman.

"Kustbon" veergudel on kaasa töötanud paljud nimekad kaasmaalased kodumaalt — nii eestirootslased kui ka eestlased.

Tallinna vesi

Algus lk. 1

kogu filtreeritav vesi (230 000 kuupmeetrit ööpäevas). Ehitatav osoonimisjaam, samuti mikrofiltreerimisjaam tulevat üks suuremaid Nõukogude Liidus. Projekti kohaselt läheb Tallinna veepuhastusjaama laiendamine maksma 8,4 miljonit rubla.

Koos Tallinna veepuhastusjaama laiendamisega rekonstrueeritavat ja suurendatavat ka Tallinna veevõrku ning rajatavat uusi magistraale. Viimase viie aasta jooksul olevat rajatud üle 30 km magistraalvõrku läbimõõduga 250—700 mm ning ehitatud mitmeid rajoonide pumbamaju (kogumaksumis üle 3 miljoni rubla). Üldse ulatub Tallinna puhtavee torustiku pikkus praegu 326,2 kilomeetrini. Lisaks Ülemiste järve veesüsteemist saadavale veele kasutatakse ka puurkaeve (pumbajaamade abil), millede arv on praegu 319.

Raske ja keeruka tööna esinevat ka Tallinna kanalisatsioonisüsteemi ajakohastamine. Selles osas öeldakse: "Kõige unikaalsemad on Tallinna tsentraalsed kollektorid nr. 1 ja 3, heitvee süvamerelask Soome lahte ning peapumbamaja." Peapumbajaam asub Paljasaare poolsaarel. Kollektorit rajatavat nüüd kinnisel ehitusviisil — kilpmeetodil — tunnelkanalitesse keskmise sügavusega 10—25 meetrit.